

ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

УДК 340.12

В. Титов, професор Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Внесок Бенджаміна Кардозо в американську юриспруденцію*

Бенджамін Кардозо (1870–1938) був одним із найвідоміших суддів і провідних юристів-теоретиків першої половини ХХ ст. Його діяльність збіглася з бурхливими соціальними змінами, що породили безліч нових правових питань, із періодом становлення самостійної американської філософії права і суперечками щодо ролі судової влади¹. Кардозо зробив значний внесок у ці дебати завдяки своїм судовим рішенням, публічним виступам, статтям та книгам, що увійшли до класичного фонду американської юридичної літератури. В них він обґрунтував ступені свободи суду і обмежень судової влади в процесі зростання права і запропонував методи судових рішень, що, на його думку, дозволили б гармонізувати публічне право із соціальними потребами.

Вітчизняним вченим, зокрема професорові С. Й. Вільнянському, реальний внесок Кардозо був досить добре відомим вже наприкінці 1940-х років². Але за ідеологічних причин праці американського юриста замовчувалися навіть у тій частині, де він обговорював суто правничі проблеми. Офіційна точка зору того часу була висловлена в Большой Советской энциклопедии: «Прагматичні погляди К. (Кардозо) вели до необмеженого розширення прав суду, суддівської сваволі та до применшення ролі права й закону при розгляді конкретних справ

* Автор висловлює щирі вдячність урядовим організаціям США – Fulbright Program in Ukraine та Kennan Institute за надання можливості ознайомитися з матеріалами для цієї статті протягом стажування у Woodrow Wilson Center (Washington, DC) у 2006 р.

¹ Benjamin Nathan Cardozo 1870-1938 // e-notes. Oct 11, 2010 <<http://www.enotes.com/twentieth-century-criticism/cardozo-benjamin-nathan/introduction?=1>>

² Вильнянский С. И. Значение логики в применении правовых норм / С. И. Вильнянский // Ученые записки Харьковского юридического института им. Л. М. Кагановича. – Вып. третий, 1948. – С. 97.

у суді»¹. Отже, аж до 1990-х у СРСР годі було сподіватися на об'єктивний аналіз поглядів Кардозо. Максимум поблажливості виявив А. О. Старченко, коли дещо зверхньо писав: «Кардозо наївно вважав, що в судовому процесі можна уникнути суб'єктивної однобічності шляхом взаємоконтролю присяжних або взаємоурівноваженню суддівських «ексцентричностей»². Для наступних же поколінь вітчизняних юристів інформація про його погляди досі обмежена невеликою вступною статтею проф. В. В. Безбаха та декількома переведеними ним фрагментами з книги «Природа судового процесу» в антології правничої думки³. Слід зазначити, що деякі ідеї Кардозо стають відомими нашим вченим через їхнє цитування у працях західних дослідників. Таким чином ми дізнаємося, що багато положень, вперше висунутих Кардозо, продовжують впливати на сучасну правову систему США. Так, В. В. Драган та Д. Ю. Медніс вказують, що він започаткував у США практику врахування судом «інформованої згоди пацієнта на медичне втручання» (справа *Schloendorff v. Society of New York Hospital*, 1914), де говорилося: «...кожна людина, будучи повнолітньою і при здоровому розумі, має право визначати, що буде зроблено з її власним тілом, і хірург, що проводить операцію без згоди свого пацієнта, здійснює напад, за який має нести відповідальність»⁴. В. В. Безбах пише, що постанова Кардозо у справі *MacPherson v. Buick Motor Company* (1916) містила тезу, яка згодом стала загальновизнаною не тільки у США, а й у Великій Британії: виробник товару має надати споживачеві гарантію безпеки проданого товару навіть у випадку, коли право власності на товар було перенесено на споживача не виробником, а торговельним посередником⁵. Ю. В. Шашков нагадує, що Кардозо навів класичне визначення фідучіарних обов'язків⁶.

¹ Кардозо Бенджамин Натан // Большая Советская энциклопедия. – 3-е изд. – М., 1978. – Т. 11. – С. 417.

² Старченко А. А. Философия права и принципы правосудия в США / А. А. Старченко. – М., 1969. – С. 81.

³ Кардозо Б. Природа судебного процесса / Б. Кардозо // Антология мировой правовой мысли : в 5 т. Т. III : Европа. Америка: XVII — XX вв. — М., 1999. — С. 667— 672

⁴ Цит. за: Драган В. В. Реализация права пациента на информированное согласие при хирургическом вмешательстве / В. В. Драган, Д. Ю. Меднис // Вісник ортопедії, травматології та протезування. – 2008. – № 1. – С. 80–81.

⁵ Див.: Безбах В. В. Кардозо Бенджамин Натан / В. В. Безбах // Антология мировой правовой мысли: в 5 т. Т. III : Европа. Америка: XVII — XX вв. — М., 1999. – С. 667.

⁶ Шашков Ю. В. Фидуциарные обязанности директора (director's fiduciary duties): от англо-американской доктрины к российской корпоративной практике / Ю. В. Шашков // Закон. – 2009. – № 12. – С. 216–217.

Однак очевидно, що подібних фрагментарних матеріалів та спорадичних посилань не досить для цілісного уявлення про творчий внесок Кардозо в американську юриспруденцію і мета цієї статті — дати більш повну характеристику його особистості та творчого доробку.

Згідно з Вікіпедією¹, Кардозо (Benjamin Nathan Cardozo) народився 24 травня 1870 р. у Нью-Йорку, в родині Ребеки та Альберта Кардозо. І по материнській, і по батьківській лініях родина походила від португальських євреїв-сефардів, що в XVI ст. були вигнані з Піренейського півострова і постійно мігрували — спочатку до Голандії, потім до Англії, а напередодні Американської революції — до Нью-Йорку. Альберт Кардозо був суддею Верховного Суду Нью-Йорку (Supreme Court of New York), поки його не звинуватили у корупційних зв'язках із залізницею Ері (Erie Railway) в 1868. Скандал призвів до його відставки з посади судді, після якої він практикував як адвокат до своєї смерті в 1885. За вісім років до того Бенджамін втратив матір, і тому йому довелося головним чином покладатися на себе. Юний Кардозо поклявся відновити честь сім'ї, що й сталося завдяки його блискучим здібностям, бездоганній репутації та надзвичайній працьовитості. Вже в 15 років він вступив до Колумбійського Університету (Нью-Йорк), де невдовзі був прийнятий до найпрестижнішої студентської корпорації Phi Beta Kappa і потім продовжив навчання в Юридичній школі цього ж університету (1889 — 1891).

У 1891 р. він був став членом колегії адвокатів Нью-Йорку і мав приватну практику до 1914. У лютому 1914 р. Кардозо був тимчасово призначений до Апеляційного Суду штату Нью-Йорк (New York Court of Appeals). У січні 1917 він отримав постійне місце в цьому Суді, а в листопаді 1917 він був одностайно обраний його суддею і демократами, і республіканцями. У 1926 р., знову обома цими партіями, на виборах штату Нью-Йорк він був обраний Головою Апеляційного Суду. Він обійняв цю посаду 1 січня 1927 р. і залишався на ній до березня 1932.

У 1921 р. Кардозо став членом підготовчої групи до заснування Американського Інституту Права (American Law Institute), який був відкритий у Вашингтоні у лютому 1923 р. з метою переробки (Restatement of the Law) контрактного і деліктного права та дотичних інститутів приватного права.

У 1932 р. Президент Г. Гувер (Herbert Hoover) призначив Кардозо суддею Верховного Суду Сполучених Штатів на місце О. В. Холмса мол.

¹ Benjamin N. Cardozo. From Wikipedia, the free encyclopedia // <http://en.wikipedia.org/wiki/Benjamin_N._Cardozo> Last modified on 17 October 2010.

(Oliver Wendell Holmes, Jr), який пішов у відставку. Це було безпрецедентне призначення, бо ніколи раніше президент від республіканців не призначав висуванця демократичної партії. Слід сказати, що Гуверові спочатку не хотілося приймати таке рішення, тому що у складі Суду вже були два представники Нью-Йорку і вже був один єврей, Л. Д. Брендайс (Louis Dembitz Brandeis), але за Кардозо висловилися професура Юридичної школи Університету Чикаго (University of Chicago Law School) та декани юридичних шкіл Гарвардського, Єлського та Колумбійського університетів. Суддя Х. Стоун (Harlan Fiske Stone) навіть запропонував свою відставку, щоб створити вакансію для Кардозо, якщо Гувер планує на колишнє місце Холмса іншого кандидата. Коли ж голова Сенатської комісії з іноземних справ (U.S. Senate Committee on Foreign Relations) В. Е. Борах (William Edgar Borah) надав свою підтримку Кардозо, Гувера нарешті переконали. Це сталося завдяки надзвичайно високій професійній репутації Кардозо, про що свідчило одностайне голосування за його кандидатуру в Сенаті 24 лютого. У радіопередачі 1 березня, у день інавгурації Кардозо, сенатор-демократ К. Ділл (Clarence C. Dill) назвав призначення Кардозо «найпрекраснішим актом кар'єри Гувера як Президента».

У Верховному Суді утворилася ліберальна фракція, яку назвали «трьома мушкетерами» (*Three Musketeers*)¹ — Брендайс, Стоун і Кардозо. Ці «три мушкетери» стали прихильниками «Нового курсу» Френкліна Рузвелта, якому опонували консерватори, так звані «чотири вершники» (*Four Horsemen*)² — судді Дж. МакРейнолдс (James Clark McReynolds), Дж. Сазерленд (George Sutherland), В. Ван Девантер (Willis Van Devanter) та П. Батлер (Pierce Butler). Голова Верховного Суду Ч. Е. Х'юз (Charles Evans Hughes) та суддя О. Дж. Робертс (Owen J. Roberts) намагалися утримати баланс. Тим не менш, завдяки тому, що Робертс часто схилявся до позиції консерваторів, «чотирьом вершникам» вдавалося протидіяти деяким реформам Ф. Д. Рузвелта, зокрема його проекту судової реформи. Втім не слід вважати і самого Кардозо простим виконавцем волі Президента. Так, вже будучи суддею Верховного Суду США і в цілому підтримуючи курс на подолання депресії і державне регулювання економіки, він все ж застерігав від

¹ The Three Musketeers (Supreme Court). From Wikipedia, the free encyclopedia // <[http://en.wikipedia.org/wiki/The_Three_Musketeers_\(Supreme_Court\)](http://en.wikipedia.org/wiki/The_Three_Musketeers_(Supreme_Court))> Last modified on 10 April 2010.

² Four Horsemen (Supreme Court). From Wikipedia, the free encyclopedia // <[http://en.wikipedia.org/wiki/Four_Horsemen_\(Supreme_Court\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Four_Horsemen_(Supreme_Court))> Last modified on 28 September 2010.

надмірного втручання держави: «Виняткові умови можуть вимагати вжиття виняткових заходів. Але дії, що лежать поза сферою конституційних повноважень, не можуть бути виправдані подібним чином. Виняткові умови не надають і не збільшують конституційні повноваження»¹.

Наприкінці 1937 р. Кардозо переніс інфаркт міокарда і 9 липня 1938 р. помер у віці 68 років. Не маючи нащадків, свій будинок у Нью-Йорку він заповідав Колумбійському університетові.

Філософсько-політична позиція Кардозо була висловлена ним ще у промові перед випускниками Колумбійського коледжу 1889 р. Сам факт надання Кардозо можливості виступити з подібною промовою свідчить про його авторитет, бо звичайно з такими промовами (Commencement address) в університетах виступають тільки визначні особи — сенатори, судді, Нобелівські лауреати, президенти США. У цьому слові, названому «Альтруїст у політиці»², він застерігав своїх колег від захоплення ідеями соціалізму та комунізму. В періоди кризи, що час від часу виникають у житті окремих людей, націй та всього людства, у XIX ст. виникли постаті «альтруїстів», що запропонували «комуністичну догму як панацею для суспільного життя». Задовго до К. Попера, Кардозо пов'язав перші прояви подібної комуністичної догми з ідеями Платона. Але для своєї критики він скористався і фактичним матеріалом — негативним досвідом комуністичної колонії «Нова Гармонія», що була заснована в Індіані англійцем Р. Овеном (Robert Owen) на принципах безкорисливої праці, розподілу «кожному за потребами» і відмови від грошей. Проіснувала ця колонія близько трьох років (1825–1828) і без будь-якого зовнішнього тиску розпалася.

На думку Кардозо, в історії людства не було більш нездійсненої або більш принципово помилкової теорії, ніж доктрина комунізму. «У світі, де особистий інтерес є головним мотивом, він прагне встановити всеохоплюючий і всеконтролюючий альтруїзм. У світі, де кожна людина прагне висунутися й бореться, щоб випередити своїх товаришів, комунізм змусив би його трудитися з такою ж енергією для загального добробуту. У світі, де діяльність людини вимірюється близькістю нагороди, комунізм пропонує віддалену перспективу компенсації як рівного стимулу, щоб трудитися... Але віддаленість винагороди неми-

¹ A.L.A. Schechter Poultry Corp. v. United States, 295 U.S. 495 at 528 (1935).

² Cardozo B. N. Altruist in Politics. Commencement Address at Columbia College (1889) // The Project Gutenberg EBook <http://www.gutenberg.org/1/3/4/1341/> Release Date: August 24, 2008.

нуче послабить працьовитість робітника». Кардозо наголошує, що комунізм і соціалізм прагнуть придушити притаманний людям «інстинкт експансії», замінити індивідуальну енергію енергією уряду, замінити особистість людини сліпою механічною владою держави. Вони означають кінець індивідуалізму і врешті-решт стримали б усе прогресивне. Тому, підсумовує Кардозо, «людству не слід вступати у в'язницю соціалізму з його руйнацією заповзятливості та енергії, щоб стати рабами у хазяїна-держави, де нерозумний механізм переважає над особистістю людини».

У 1921 р. професор А. Корбін (Arthur Linton Corbin) запросив Кардозо прочитати в Єльському університеті декілька лекцій з філософії права. Кардозо відповів, що він не досить компетентний у цій галузі, але він прибуде й буде говорити просто і щиро про те, як він обмірковує свої рішення в апеляційному суді. Він прочитав цикл Сторсівських лекцій (Storrs Lectures), які того року були видані невеликою книгою «Природа судового процесу» (*The Nature of the Judicial Process*), що донині вважається цінним джерелом для підготовки суддів.

Кардозо дуже захоплювався Холмсом. Але на відміну від Холмса, який вважав, що право є передбаченням того, що суддя *зробить у найближчому майбутньому*, Кардозо пропонує розглядати те, що суддя *робить вже зараз*. У цьому перенесенні акцентів помітним є вплив професорів Колумбійського Університету Дьюї та Луеліна, внаслідок якого Кардозо назвав себе неореалістом, на відміну від представників правового реалізму першої хвилі (К. Луелін, Дж. Френк, А. Корбін, Ф. Коен).

Кардозо починає із твердження, що суддівське право (judge-made law) повинне бути визнане як одна з «реалій життя». Думку судді він порівнює з «варивом» (*a brew*)¹, і тому в американській літературі позицію Кардозо часто називають «теорією варива». У цьому «вариві» змішані багато елементів: прецеденти, логічна послідовність, звичаї, мораль. Пропорції, в яких змішані ці елементи, визначає вибір судді. Досить часто цей вибір залишається невисловленим, а інколи підсвідомим. Але навіть тоді, коли вибір свідомий та артикульований, а підстави для рішень «добре збалансовані» (*nicely balanced*), все ж вибір судді в остаточному підсумку буде визначений його загальною філософією життя, його життєвим світоглядом. Подібно всім іншим людям, судді мають певну філософію життя, навіть якщо вони нічого не знають

¹ Cardozo B. N. *The Nature of the Judicial Process* / B. N. Cardozo. – New Haven: Yale University Press, 1921. – P. 9.

про філософію, або не називають це філософією, або твердять, що вони обходяться без філософії. «Судді не можуть уникнути цього потоку більшою мірою, ніж інші смертні. Все їхнє життя, сили, які вони не розпізнають і не можуть назвати, впливають на них — успадковані інстинкти, традиційні вірування, придбані переконання — і результатом стає їхній життєвий світогляд і концепція суспільних потреб»¹. Саме ця філософія визначає розуміння і ставлення судді до стандартних джерел — уставів та прецедентів.

Оскільки статті Конституції, устави та лінії прецедентів далеко не завжди є ясними та однозначними, перед суддею неминуче постає завдання їхньої інтерпретації. «Суддя як інтерпретатор сенсу права і порядку для спільноти повинен заповнювати прогалини, виправляти невизначеності і гармонізувати результати зі справедливістю через застосування методу вільного рішення (*free decision* — «*libre recherche scientifique*»). Це погляд Жені (Gény), Ерліха (Ehrlich), Гмеліна (Gmelin) та ін.»². Унаслідок цього судді доводиться ставати «судовим законодавцем» (*judicial legislator*). У таких випадках він намагається встановити намір законодавчого органу, що видав устав. Якщо питання взагалі ніколи не ставилися перед законодавчим органом, суддя повинен спробувати припустити те, що постановив би законодавчий орган. Навіть тоді, коли йдеться про інтерпретацію Конституції, Кардозо категорично заявляє, що її домінуючим способом має бути «вільне рішення» судді.

Якщо ж ані Конституція, ані будь-який устав не підказує рішення, і суддя звертається до прецедентів загального права, його перший крок — дослідити висхідний пункт прецедентів. Якщо прецеденти прості, процес створення наступного прецеденту на підставі принципу *stare decisis* є відносно легким. Коли ж прецеденти неясні, або взагалі немає вирішального прецеденту, суддя зустрічається зі складним викликом. Це досить часта ситуація, коли справа досягає найвищих апеляційних судів. Саме тоді суддя звертається до свого «варива». Кардозо нагадує, що перш ніж суддя змішає інгредієнти цього варива, він керується «базовими судовими концепціями» (*basic judicial conceptions*), які виникають із наших «життєвих звичок» (*habits of life*), обумовлених існуючими інститутами суспільства. Кардозо називає їх «постулатами юридичного міркування» (*postulates of legal reasoning*)³.

¹ Cardozo B. N. *The Nature of the Judicial Process* / B. N. Cardozo. – New Haven: Yale University Press, 1921. – P. 12-13.

² Там само. – P. 16.

³ Там само. – P. 19.

У системі загального права з принципу *stare decisis* впливає, що кожне рішення містить зародок майбутньої директиви. Кардозо підкреслює, що юридичні правила, втілені в прецедентах, одночасно є не застиглими, а підлеглими безупинному переформулюванню. Він порівнює їх із науковими робочими гіпотезами. Зміни можуть бути майже невідчутними, досягаючи разючого ефекту лише через декілька років або десятиріч, подібно дитині, що росте і змінюється з дитинства на юність і потім до зрілості. Накопичення прецедентів зрештою переформулює і суттєво змінює норму права. Кардозо наводить приклад із так званим «парканом злості» (*spite fence*), як його називали ще у 1870-х роках. Тоді закон дозволяв людині ставити огорожу на її землі у відкритих просторах нових територій (*the frontier*), навіть при тому, що це могло драгувати її сусіда. Оскільки згодом соціальні та ділові відносини стали складнішими, правило, що відповідало більш простому співтовариству, вже не працювало. Замість визнання того, що людина має право робити все що завгодно у своєму бізнесі, навіть поранити іншого, прийшло нове розуміння: людина не може робити навіть у її власних справах нічого такого, що зашкодило б іншій людині, якщо вона не доведе наявності серйозної підстави. Таким чином, задля задоволення соціального інтересу постала необхідність переформулювати закон.

Основний принцип, отриманий із прецедентів, відомий у праві як *ratio decedendi* (підстава рішення). Але у процесі знаходження цього основного принципу суддя загального права часто відхиляється на непередбачені побічні міркування (так звані *obiter dicta*), які є у великій кількості в судовій думці. Кардозо зауважує: право — це не є точна дисципліна, подібна геометрії, і кожен суддя має його власний стиль, так само, як нападаючі у бейсболі (*baseball pitchers*). Тому в аналізі довгого й звивистого міркування не завжди легко відокремити зерно основного принципу від половини контексту.

Але знайти належний принцип — тільки половина роботи. Залишається друга і не менш важлива її частина: або поставити принцип на його шлях, або знову підтверджувати його, або змінити його, або навіть відкинути. Саме в цей пункт Кардозо робить свій найбільш істотний внесок. Застосування основного принципу, згідно з його поглядами, залежить від чотирьох методів рішення, а саме: «Напрямна сила принципу може бути виявлена уздовж лінії логічної прогресії; це я назву правилом аналогії або методом філософії; уздовж лінії історичного розвитку; це я назву методом еволюції; уздовж лінії звичаїв спів-

товариства; це я назву методом традиції; уздовж ліній правосуддя, моралі і соціального добробуту, *mores* сьогодення і це я назву методом соціології»¹.

Слабким місцем цієї типології методів є відсутність чітких визначень. Так, його «метод філософії» власне означає просто процес виводу за аналогією між прецедентами і рішенням у даній справі, і тому його точніше називати методом аналогії. Цей метод Кардозо згадує першим, бо він застосовується у щоденній практиці прецедентної системи права.

Потреба в методі еволюції або історичному методі виникає тому, що деякі доктрини права можуть бути зрозумілі тільки в їхній ретроспективі. У таких випадках історія буде переважати над дедукцією або аналогією. Найкращий приклад маємо у праві нерухомої власності (*real property*). Англо-американське право власності містить ще середньовічні терміни відповідно до різних типів феодальних «станів» (*estates*). Ці типи ніколи не розвивалися логічною дедукцією з будь-якої ідеї власності. Нагадуючи про них, Кардозо цитує Холмса: «сторінка історії варта тому логіки» («a page of history is worth a volume of logic» — Holmes, J., in *N. Y. Trust Co. v. Eisner*, 256 U.S. 345, 349)².

Якщо перших двох методів не досить для рішення, слід звернутися до методу традиції. Традиції відіграють значну роль у розвитку загального права. Лорд Менсфілд першим послався на «*law merchants*», звичаї торгівців на ярмарках, які стали стандартом у регулюванні суперечок щодо купівлі-продажу.

Подальше розширення «традиції» наближує її до «загальноприйнятої моралі» (*customary morality*). Тут ми робимо перехід до четвертого методу, який Кардозо називає методом соціології. Власне, йдеться про орієнтацію на соціальні цінності, тому що Кардозо має на увазі певні ідеали суспільства, коли говорить про відповідь суду на «соціальні потреби». Він говорить про «соціальну справедливість» (*social justice*) як про найбільшу силу, що легітимізує сучасну владу. При цьому слід враховувати етичні фактори, які «можуть не більше бути виключеними, ніж повітря з кімнати, у якій ми дихаємо. Логіка, історія та традиція мають своє місце. Ми будемо формувати право, щоб відповідати їм, коли можемо, але тільки в рамках їхніх меж. Ціль, якій служить право, домінує над ними всіма»³.

¹ Cardozo B. N. *The Nature of the Judicial Process* / B. N. Cardozo. – New Haven: Yale University Press, 1921. – P. 30–31.

² Там само. – P. 55.

³ Там само. – P. 66.

Кардозо має труднощі в характеристиці «соціального добробуту» (*social welfare*). Він визнає, що це занадто нечіткий термін, щоб задовольнити філософа. Але він вважає, що цей термін «буде визнаний досить певним і змістовним, щоб задовольнити мету судді»¹. Що саме Кардозо розуміє під «соціальним добробутом»? Це може означати благо колективного тіла, про яке звичайно говорять публічні політики. У такому випадку його вимоги впливають із простої доцільності або розсудливості. Це може означати, з іншого боку, соціальну вигоду (*the social gain*), що виникає з прихильності до стандартів правильного поведіння і знаходить вираження у вдачах співтовариства. У такому випадку його вимоги впливають з релігії, або з етики, або із соціального змісту правосуддя. Кардозо підсумовує: «Я думаю, що у кожному відділі права соціальна цінність правосуддя стала випробуванням його зростаючої влади і важливості»². Випробування соціальної цінності правосуддя є первинним у конституційному праві, але воно також доречно в багатьох інших галузях права.

Титов В. Вклад Бенджаміна Кардозо в американську юриспруденцію

В статті розглядаються філософські і теоретико-правові погляди Б. Кардозо — одного із найбільш видатних юристів в історії США. Звертається увага на його методологію прийняття судових рішень, викладену в його першій книзі «Природа судового процесу».

Ключеві слова: Бенджамін Кардозо, Верховний Суд США, методи прийняття судових рішень, «Природа судового процесу».

Titov V. Benjamin Cardozo's Contribution to American Jurisprudence

The paper concerns philosophical and legal-theoretical views of Benjamin Cardozo, one of the greatest judges and legal writers in the USA history. Attention is drawn to his methodology of judicial decision-making, delivered in his first book, «The Nature of Judicial Process».

Keywords: Benjamin Cardozo, USA Supreme Court, methods of judicial decision-making, «The Nature of Judicial Process».

¹ Cardozo B. N. The Nature of the Judicial Process / B. N. Cardozo. – New Haven: Yale University Press, 1921. – P. 71–72.

² Там само. – P. 73.